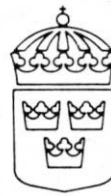


# Motion till riksdagen 1985/86:Jo778

Karl Erik Olsson m. fl. (c)

Återanvändning av råvaror, m. m.



Mot.  
1985/86  
Jo778—785

## Sammanfattning

Trots de ansträngningar som gjorts ökar avfallsmängderna. Centerpartiet föreslår att man går två vägar dels att minska resursförstörelsen och minimera avfallet, dels effektivare utnyttja det avfall som blir.

Centerpartiet föreslår att

- en återvinningslag utarbetas,
- ett forskningsprogram tas fram för resurseffektivisering och avfallshantering,
- 5 milj. kr. anslås till forskning och teknikutveckling för budgetåret 1986/87,
- en utredning får i uppdrag att lägga förslag om ekonomiska incitament och stimulanser, jämte ovan nämnda uppgifter,
- den tekniska utbildningen ses över så att "en kompetent civilingenjör också blir kompetent på att minimera avfall och miljöförstörelser".

## Inledning

Tanken var att industrisamhället skulle i ökande takt omvandla naturresurser till nyttigheter för människan. Målet var att skapa nyttigheter, men efter hand har allt fler nyttigheter blivit skadligheter och efter hand uppkommer skadligheter, när man producerar nyttigheter.

Med industrisamhällets utveckling minskas det återbruk och den återvinning som i århundraden varit en naturlig del av vardagen för de flesta hushåll. Stora system undandrar möjligheten för hushåll att hantera vissa avfallstyper. Ett exempel är det organiska avfallet i hushållsavloppen, som efter förorening med kadmium blir olämpligt att återföra till åkrarna som rötslam.

Långt fram på 1900-talet dominerades avfallet av organiskt material, men i ökande takt har det alltmer kommit att omfatta produkter som blivit alltmer sammansatta och svåra att föra tillbaka i naturens kretslopp.

Forskning och utveckling rörande avfall och dess omhändertagande har i vårt land präglats av grundsynen att "avfall är en resurs som i största möjliga utsträckning skall användas på nytt" (Ds Jo 1974:10) (Prop. 1975:32).

Denna grundsyn har format de senaste tio årens händelseutveckling, vilken mycket kort kan beskrivas som följer:

- Ca 15 anläggningar för sönderdelning, separering, materialåtervinning och kompostering har uppförts. Samtliga dessa anläggningar har idag, i

den mån de fortfarande är i drift, betydande svårigheter att få avsättning för det utseparerade materialet.

- Närmare hälften av allt hushållsavfall är föremål för förbränning med värmeåtervinning. Olika emissionsproblem i anslutning till denna behandling, liksom konkurrensen från andra värmekällor, har emellertid stoppat utbyggnaden tills vidare.
- Återvinning genom omfattande källsortering förutsätter kostbara och genomgripande organisatoriska och tekniska förändringar i avfallshanteringsystemen. Aktiviteterna är trots det endast i begränsad omfattning anpassningsbara till befintlig köksstandard, flerbostadshus och glesbygdsområden. Avfallsets heterogena sammansättning, samt konsumenternas varierande inställning till att delta, är ytterligare faktorer som visat sig begränsande för möjligheterna att uppnå en återvinningsgrad överstigande 10—15 %. Punktvis har däremot uppsamling av papper och glas visat sig vara framgångsrik.

Centerpartiet har i motioner tidigare uppmärksammat behovet av insamling av batterier. Vi avvaktar nu de förhandlingar som pågår mellan regeringen och branschorganisationerna om ett system för insamling.

Trots de ansträngningar som gjorts kan man idag på intet sätt påstå att våra avfallsproblem är lösta. Tiden måste vara mogen för en grundlig genomgång av problematiken på området. En sådan genomgång bör syfta till att lägga grunden för en avfallspolitik där avfallet minimeras och där det återstående avfallet i största möjliga utsträckning används på nytt. I Danmark har nyligen införts en återvinningslag. En sådan lag i Sverige bör ge grunden för en ny avfallspolitik.

## En ny avfallspolitik

Avfall kan undvikas genom en ökad styrning av de produktionsprocesser och de konsumtionsmönster som utgör själva källan till problemen. Samhället måste i högre grad än hittills hävda producentens ansvar för det avfall som är ett resultat av själva produktionsprocessen, liksom för de produkter som släpps ut på marknaden.

Tyngdpunkten för fortsatt forskning och utveckling inom avfallsområdet bör därför förskjutas från traditionell filter- och återvinningsteknik mot förebyggande lösningar på verksamhetsnivå. Detta skulle innebära en prioritetsförskjutning mot det som internationellt kallas Low and Non-Waste Technologies eller Clean Technologies.

Oavsett vilken beteckning som väljs kan det övergripande begreppet sägas stå för: Teknik som, på verksamhetsnivå, använder färre resurser samt frambringar avfall och föroreningar i ett mindre omfång, eller mindre miljöfarlig karaktär, än hittills använd teknik.

Detta inbegriper således aktiviteter, vilka

- sparar råvaror eller gör det möjligt att använda mindre förorenade råvaror,
- minskar mängden restprodukter eller gör dessa mindre förorenade,
- möjliggör återvinning eller återanvändning genom t. ex. ändrad produkt-design.

Synsättet är alltså förebyggande till sin karaktär, och angriper avfallsproblemen redan vid källan, vid ritborden och ute i de primära produktionsprocesserna.

Sverige är, och har länge varit, ett föregångsland beträffande miljövard, avfallshantering och återvinning. En förutsättning för ett fortsatt framåtskridande i dessa avseenden är emellertid att de som i grunden är ansvariga för avfallens kvalitet och sammansättning, dvs. producenter och konsumenter, också ges incitament och möjligheter att påverka detta. En ökad forskning, utveckling och förmedling av "clean technologies" kan på så sätt bidra till minskade miljöstörningar samt underlätta en alltmer utvecklad återvinningsaktivitet.

Det är viktigt att svenska företag blir observanta på den besparings- och rationaliseringspotential som ligger i ett aktivt förebyggande miljöskyddsarbete.

Inom exempelvis det amerikanska företaget 3M har man utvecklat icke förorenande återvinningsbara produkter, förändrat produktionsprocesser och återvinning av avfallsprodukter. Detta har skett på ett för företaget gynnsamt företagsekonomiskt sätt.

Vi anser att en utredning om avfallshanteringen bör tillsättas. Utredningen bör få i uppdrag att

- utarbeta en återanvändningslag,
- ta fram ett samlat forskningsprogram för resurseffektivisering och avfallshantering,
- studera möjligheter och hinder genom branschstudier,
- ta fram ekonomiskt stöd till forskning — teknikutveckling. Ett sådant bidrag utgick så sent som för ett år sedan men avvecklades av regeringen.

Vi anser att utredningen bör studera om en miljöavgift kan uttas för att finansiera forskningen. Under en övergångstid föreslår vi att 5 milj. kr.

- används ur energiforskningsmedlen. Vid fördelning av medlen bör projekt som innebär såväl energi- som råvarueffektivisering prioriteras,
- förmedling av information genom byggande av mönsteranläggningar, upprättande av databaser samt gängse informationsverksamhet,
- utredningen bör också uppmärksamma inriktningen på den tekniska utbildningen,
- utredningen bör undersöka vilka ekonomiska incitament som behövs för omställning till ovan skisserade inriktning.

Erfarenheterna av källsortering av olika typer av avfall bör också utvärderas. Utredningen bör ta fasta på det intresse som finns bland allmänheten att insamla hushållsavfall som papper och glas och se på olika möjligheter att utveckla detta.

## Hemställen

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar hos regeringen begära en utredning om resurseffektivisering och avfallshantering i enlighet med motionen,
- {2. att riksdagen beslutar anslå 5 milj. kr. till forskning och teknik-

utveckling angående resurseffektivisering och avfallshantering från  
anslaget energiforskning.¹]

Mot. 1985/86  
Jo778

Stockholm den 24 januari 1986

*Karl Erik Olsson (c)*

*Lennart Brunander (c)*

*Bertil Jonasson (c)*

*Kerstin Göthberg (c)*